

CIJENA lista: U praplati za litavu god. K 48.—, za polugodišnje K 24.—, za tri mjeseca K 12.—, za mjesec K 4.—, u maloprodaji 16 št. pojedini broj. OGLASNI primaju se u upravni listu sv. Gustoza 1.

U Pulji, četvrtak 16. svibnja 1918.

Broj 1021.

Godina IV.

Naši ciljevi.

Ako branimo svoje opravdane interese, ne smijemo oklijevati te moramo biti uvijek pripravljeni, da donosimo žrtve ili da svečano obećamo, da ćemo nastupiti za pravo neprijatelja i njegovu želju. Tako se uopće krape autoritet i sila pravne ideje i obeskrepljuju kratkovidno i ukočeno nasilje. Fr. W. Förster „Erziehung und Selbsterziehung“.

Fr. W. Förster jest najugledniji savremeni moralni filozof i pedagog. U imperijalističkoj Njemačkoj imade doduše — što je posve prirodno — više protivnika no prijatelja. Ali to može samo da koristi njegovom ugledu u kulturnom svijetu. Svakako stoji, da imade u samoj Njemačkoj sve ono za sobom, što nije trulo i propalo. Lijepu i plemenitu smo njegovu misao stavili na čelo našeg sastavka ne možda radi toga, što bi nam kazala nešto novoga, već radi toga, što se potpunoma podudara s onim mislima i idejama, od kojih živi naš narodni i socijalni program. Nije tome dugo, što smo istaknuli, da jedina politička misao ne može da imade moralnu vrijednost, ako ostane ograničena na interese pojedinog naroda ili pojedinog staleža jednog naroda. Ideja mora biti takva, da odgovara u jednakom mjeri dvojem kao što i ljudem pravu, da bude pravedna tebi i drugom najljucem neprijatelju. Pogotovo vrijedi to za malene narode, koji se niti za tren ne mogu ostanjati na nasilje, pošto bi tim postali smiješni, ali ne vrijedi niti za velike narode, koji bezobzirnim gazenjem tuđih prava i poricanjem svakog moralnog zakona, koji mora da bude uzvišen nad svim osobnim interesima i interesima naroda, odbijaju od sebe narode te si stvaraju gomilu neprijatelja i protivničkih savezništva, što će u razvoju svoje povijesti svakako nemilo osjetiti. U doba moralne indiferentnosti i skeptičnog ismijavanja idealizma svijtu boljih ljudi i boljih epoha, kako je to bilo u doba tik prije svijetskog rata, nije se slutilo katastrofu, koju su pripremali svijetu različiti pruski i engleski bogovi, koji su svaki za sebe tražili svoj posebni interes. Mjesto opće pravednog boga imade jedan car svog „Herrgotta“, koji si svijet sasama drukčije predstavlja negoli engleski ili francuski bog. Ovi su različiti bogovi simptomi naše bolesni. Oni su zakrivili taj rat, oni se bore uz ovu ili onu armiju, jedan protiv drugomu; jedini pravi, sveopći bog bio bi u svom beskrajnom milosrdju, u svojoj bezgraničnoj ljubavi i sveopćoj pravednosti učinilo samo jedno: uništio bratoubilačko oružje i izmilio brata s bratom, narod s narodom.

A taj bog, koji dijeli svima jednako pravdu i nepravdu, patnju i sreću, tugu i radost, taj nije naš Herrgott, već naš i sveopći bog, a svi ostali su bogovi uzurpatori, nametnici, silnici, zaslanici antikrista ili uskok paklenski.

Naši narodni protivnici mogu razgrajati, mogu prosvjedovati, mogu sazivati sve moguće sastanke, mogu se zaklinjati sto puta, da je njihova stvar pravedna; uzaludan je njihov trud, uzaludne su im muke, kad možemo samo s jednim argumentom da ih razoružamo: da li su spremni priuštiti ona ista prava, koja traži za sebe, i svim ostalim narodima? Ako viču, da ih mi tlačimo, da ih mi ugrožavamo, da ih mi bili voljni, da promijenimo uloge i da im mi dajemo naša prava a oni nama svoja? Mi bi svakako već danas na to pristali i ne bi ni tražili novih privilegija — jer o pravu ne može biti ni govora — kako to zahtjevaju danas oni. Suvišno je svako isticanje činjenica, nepravda počinjenih na našem narodu, progonstava itd.; da se dokaže sva moralna neuzdrživost protivničke argumentacije dovoljno je, da stavimo ovaj konkretni predlog — i stvar je gotova.

Tužio se gospodar na slugu i jadilo se: bolje biti sluga negoli gospodar; a sluga mu je odgovorio, da je odmah voljan promijeniti svoj položaj i biti gospodarom. Ali gospodar se predomislio! Nije dakle više potrebno naglašivati, da istim pravom, s kojim traže Nijemci put do mora i ponijemćenje slovenskih pokrajina, bi i naš narod mogao da traži put preko Gradača i Beča do Češke. „Pravo“ naših protivnika svoj je vlastiti sudac i krvnik.

Nasuprot tome ne može nitko da tvrdi, da je ono, što tražimo mi nepravdno i pakosno. Naši su ideali jednaki idealima svijtu velikih ljudi bez razlike narodnosti i svijtu doba. Mi tražimo suverenost naroda, bratstvo naroda, slobodu naroda i pravednost među narodima. Naš cilj ide za tim, da onemogućimo narodnu mirznju, da izjednačimo pravo pojedinih naroda i pojedinih staleža, da obnovimo kraljevstvo božje na svijetu. Ovim su se idejama, koje su tako stare, kao što je povijest čovječanstva, koje su zaspale ali nijesu nikad zamrle u dušama ljudi svijtu vijekova, nekoji naduti „inteligenti“ rugali, jer ih nijesu mogli opovrgavati. Ova gospoda nijesu znala, da su pilili granu, na kojoj su sjedjeli! Uzmi čovjeku i narodu

ovu vjeru, i uzeo si mu smisao života, svrhu i cilj nastojanja i patnja. Ne bi se isplatio živjeti taj kukavni živo, da nema nade, da radiš i gradiš za budućnost, a u budućnosti za savršeni oblik sadašnjosti sve do potpunog sklada i savršenstva.

A to nije tek u teoriji; ove misli provadjamo i kodjer u praksi. Naši konkretni narodni zahtjevi ne otkinju Nijemcima i Mađarima nikakav narodni posjed. Naš kulturni boj ne ide za odmarodijanjem njemačke, mađarske djece. Dapače mi tražimo u interesu samog čovjeka, koji je dobio svojim životom i dužnost, da se izživi, što potpunije razvije i ostavi budućnosti čim veći i dostojniji rad kao baštinu, neka se djece razvije u onoj okolini i na onaj način, koji je najprikladniji za njegov duševni razvoj, te dajе najbolje jamastvo, da će odgoj uspjeti. Kao što naroda i palma ne uspijeva pod sjevernim podnebjem, a premjestiš li je na sjever, moraš da im umjetno udesiš južnjačke prilike, tako se i djece jednog naroda kao mlado stablo posebne vrste drva, mora da odgoji u onom duhu, što mu je uslijed svoje osobnosti postao za život potreban: u narodnom duhu, u materinskom jeziku. Drukčije će sve više obilaziti svijetom sablasti a ja Mravlag i Ambroschitz. Svako dijete predstavlja neku duševnu energiju, koju treba iskoristiti u svrhu unapređivanja svijeta i čovječanstva, te je radi toga grijeh ubijati u tom mladom blju probuprirodnim odgojem svojstva pismine: a grijeh bi bilo isto tako sa naše, kako to jest sa tuđe strane. Iste se važne činjenice moraju istaknuti za sve ostale točke našega narodnoga programa.

Iz tog strogog stanovišta polizimo i kodjer, suleći o pojavama u velikoj svjetskoj politici. Da se svijet nije rugao ovim idejama, ne bi se danas kajao radi strašne katastrofe, što su njegova inkonmnost i njegov nemar nanijeli svijetu. Danas, kad se više ne dade izbrisati ono zlo sa svijeta, što je prouzročilo svjetski rat, moramo nastojati, da se svijet barem za budućnost očuva od sličnih krvoprolića. To se ne će postići time, bude li se narode dijelilo u pobijedjene i pobjednike; poražena je danas jedino zapadnjačka civilizacija i kultura; postići će se samo onda, bude li se kod uredjenja prilika na svijetu postupalo slušajući glas savjesti i moralni zakon, što imademo lipisan u srce a ne glas nasilja i zakon mača; a to znači: naše je pravo jednako pravu neprijatelja, pravo pobjednika pravu pobjedenoga.

RATNI IZVJEŠTAJI:

Austro-ugarski.

Beč, 15. (D. u.) Službeno se javlja: U području Monte Corno ponovno su se razvili manji bojevi, kod česa su se Talijani ustalili u jednom od naših gnjezda za poljske straže. — Poglavlje generalnog stožera. — Dogodjaji na moru: Fred lukom Pula bio je potopljen talijanski motorni čamac za torpedovanje. — Zapovj. brodovlja.

Njemački.

Berlin, 15. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja: Zapadno bojište: Sjeverno od Kemmela imale su mjesne navale potpun uspjeh te donijese 120 zarobljenika. Naša je navala zatekla neprijateljske čete kada su se izmjenjivale, te je stajala velikih, krvavih gubitaka. Topovska borba ostala je u području Kemmela jaka. Jutros su se tamo razvili novi pjesadiljski bojevi usljed francuskih sunaka. Među Lysom i kanašim La Basse, na Scarpi i kod Busquoya bijaše neprijateljsko topništvo budno, naročito u noći. Među Angreom i Sommom pruridjemo u kratkom sunku u engleske linije na cesti Bray Courvy te održasmo osvojeno zemljište protiv dvostrukog neprijateljskog protunavala. Da se padupne pješadija, podržavala se je živahna topovska djelatnost. Kod Villers-Bretonneuxa sa obiju strana Lucs i Avre paljba je mnogostruko oživjela. Na zapadnom brijegu Angre navalio je neprijatelj na naše linije kod Caustalla. Suzbit je uz teške gubitke. U pojedinim odsječcima izvidnički bojevi. Naši ljetači su jučer sastrijelili 4 neprijateljska privezana balona. Na bojnim frontama veoma budna ljetalačka djelatnost. Nabacili smo obilno bombama Calais, Dürkirchen i druga stražnja skladišta za municiju i neprijateljske željezničke naprave. Sa ostalih bojišta ništa nova. — Ludendorff.

* Francuski izvještaj od 14. t. mj. popodne: Francuske patrolе, koje su prodirale sjeverno od šume Hangard u pravcu prema Courcyju te zapadno od Moze, dovedoše natrag zarobljenika. Francuzi lakotom suzbije njemački pothvat na malenu stražu sjeverozapadno od Orvillers-Sorela. Prilično živahna topovska borba u Champagni u odsječku Butte du Mesnil i u Vogezi. U našoj se je vatri izialovio navalni pokušaj sjeverno od Fechte. Sa ostale fronte nema ništa da se javi.

* Engleski izvještaj od 14. t. mj. prije podne: Prošle noći provedosmo sjeveroistočno od Robecqa uspješan pothvat te bez vlastitih gubitaka zarobismo nekoliko zarobljenika. Uz gubitke je suzbito neprijateljsko odjeljenje, koje je napalo našu stražu zapadno od Mervillea. Neprijateljsko topništvo bijaše tijekom noći djelatno u odsječcima Somme-Andre.

— 14. svibnja na večer: Jutros rano navalio je neprijatelj iza žestoke topničke pripreme na jednoj fronti od jedne milje jugozapadno od Morlancourta. Uspjelo mu je na jednoj točki da provali u naš položaj. Na svim ostalim je mjestima bila navala suzbijena sa teškim gubicima za neprijatelja. Na imenovanom je mjestu bila naša linija uspostavljena bezodvlačnim protunapadajem australskih četa. Zarobili smo preko 50 momaka. Naši su gubici bili neznatni. Tijekom zadnje noći došlo je u smjeru na Kemmel do mjesnog boja, gdje je neprijatelj navalio u smjeru na Vierstraat. Bio je međutim suzbijen od francuskih četa. Inače ništa nova.

* Odnosaj među Austro-Ugarskom i Njemačkom. Wolffov pred doznaje, da će uskoro započeti u Berlinu pregovaranja o izgradnji i pojačanju austro-ugarsko-njemačkog saveza. Pregovaranja će se nastaviti i dovršiti u Beču, te će trajati više mjeseci. — Car Karlo poslao je dne 15. t. mj. caru Vilimu slijedeću brzojavku: U času, kada se vraćam sa blagoslovljenih tla njemačke države, osjećam nuždu, da Ti se ponovnim pozdravom srdačno zahvalim za ne samo ljubezni već upravo prijateljski doče, što si Mi ga jučer priredio. Uzrudočen našim razgovorom, punim sporazumljenja, kličem Ti iz srca i u vjernom prijateljstvu: „Do vidova naskoro!“ Karlo v. r. — Car je Vilim odgovorio ovom brzojavkom: Hvala Ti na Tvojoj srdačnoj brzojavci. Iz srca se radujem, što si tako zadovoljan ovdječnjim posjetom. I Meni je bilo veoma drago, što sam Te vidio i što smo u našim opsežnim razgovorima na novo ustanovili potpun sporazum u ciljevima, koji nas vode. Ostvarenje će istih biti za naše države veliki blagoslov. Nadam se, da će se uskoro moći odazvati Tvom ljubaznom pozivu. Srdačne pozdrave Ziti i Tebi. Vjerni prijatelj: Vilim v. r.

* Oktroj u Austriji. „Hrvatska Riječ“ prima telefonsko izvješće iz Beča: U petak na večer, poslije audijencije dra. Zolgera kod vladara, došli su tajni savjetnici bar. Trnka i dr. Zolger još jedn o u audijenciju, da još jedamput upozore na teške posljedice oktroja u Češkoj i posljedice progona na jugu. No nije im uspjelo da uvjere Njegovu Veličanstvo, da bi ovaj oktroj bio politička mjera sa teškim posljedicama. Vladar je, kako se saopćuje sa informirane strane, zatražio izjavu čeških zastupnika za austrijsku državu i za dinastiju. Spomeniti tajni savjetnici će večeras izvjestiti o tomu predsjedništvo Češkoga Svaza. U ovoj se konferenciji imadu stvoriti važne odluke.

* Prvi sud u češkim okružjima. „Hrvatskoj Riječi“, telefonuju iz Beča, dne 13. svibnja: U mnogobrojnim okružjima Češke morao se je jučer proglasiti prijelni sud, jer je u brojnim krajevima Češke došlo do teških izgređa. Noćas je dopremljeno u zatvor preko 150 okovanih ljudi. Opljačkana su i djelomice spaljena dobra kneza Fürstenberga i neka alodijalna dobra. Teški su se izgređi dogodili i u Morávskoj Ostravi i Píznju i Náchodu.

Iz Rusije.

Petrograd, 14. (D. u.) Reuter javlja dne 12. t. m.: Sinđ je u Moskvi započeo boj među boljševicima i anarhistima. Sovjetove su čete opkolile zgradu anarhista, koji se nijesu htjeli predati, već su se branili topovima, opkoljenim automobilima i ručnim granatama. Tako zvan anarhistički federalisti izvjesili su poslije opstrijeljavanja od pol sata bijeli zastavu. Nije još poznato, koliko iznasaju gubici sa jedne i druge strane. Danas o podne je borba još uvijek trajala.

Gover njemačkog cara u Aachenu

Aachen, 14. (D. u.) Prije nekoliko je dana boravio car Vilim, na putu iz velikog glavnog stana, u Aachenu, gdje je posjetio općinski dom, u kojem se baš održavala sjednica općinskog vijeća. Car je stupio u vijenčicu te progovorio gospodi na slijedeći način: Na putu sa zapadne fronte radujem se, pozdraviti ovdje gospodu. Na zapadu vidio sam poluopustošenu Francusku. Tamo se dobi pravi dojam o svim grozotama, od kojih je rat poštedio našu domovinu. Tko bi postao malodušan, neka ide nekoliko dana na frontu i neka si pogleda opustošene pokrajine. Onaj se neće više tužiti i

će biti zadovoljan sa svojom sudbinom. Onaj će podnašati muke, nevolje i grozote rata ustrpljenjem. Da se gospoda mogu sastati na tom mjestu u sigurnom miru, to imaju da zahvale našoj neuporedivoj vojsci. Ofenziva napreduje. 600.000 Engleza stavljeno je već izvan boja, a 1600 topova zaplijenjeno. Svuda moraju Francuzi da im priskoče u pomoć. Teške gubitke imaju da nose Englezi. Ali nijesu ni zaslužili ništa boljega. Stvar će se na zapadu provesti; ali mi moramo imati ustrpljenja. Milijunske se vojske ne mogu uništiti u jednom danu. Mi ćemo postići naš cilj. Težak se posao mora izvršiti, ali zato imademo i valjane kovače. Istok smo si otvorili, u Ukrajini napredujemo također. Iz Ukrajine stigli su već prvi vlakovi sa živežem u Berlin. Time postaje naša prehrana boljom. U Sebastopolu smo zaplijenili jako, bogato natovoreno trgovačko brodovlje. Time ćemo uspostaviti naš promet na Crnom moru. Ide dakle dobro. Veseli Me patriotski držanje ovdje, na državnoj granici. Raspoloženje je kod četa odlično. Mnogo Porenaca i Aachenaca susreo sam po lazaretima te Sam i predao odlikovanja. Sada mislim, nadošlo je vrijeme, da se okanim svega tuđinačkoga. Francusko pariranje mora da prestane, govorimo radije naš Plattdeutsch! Uz oduševljeno klicanje gradskih vijećnika zapustio je car vijećnicu te krenuo u automobilu na kolodvor, po ulicama i na glavnom trgu pozdravljen od tisućglave množice.

Političke vijesti.

Nova Alzacija.

Pod tim naslovom piše praški „Venkov“ u svom uvodnom članku o miru s Rumunjskom: O tom, kakav je dojam izazvao mir, ugovoren između Rumunjske i centralnih vlasti, u četvornom sporazumu, doznajemo tek iz njemačkih listova. Iz novinarskih iskaza čini se, da četvorni sporazum ne daje velike važnosti onim mirovnim pogodbama, da je podcijenjuje i nikako ne smatra za definitivno riješenje ratnog spora na istoku. Piše se o tom miru po prilici tako, kao svojodobno o miru, ugovorenom u Brestu-Litovskom. Smatra se ga kao privremeno stanje, koje će se tekar na svršetku ovog velikog evropskog rata trajno urediti. Za sada listi četvornog sporazuma izrabljuju rumunjske pogodbe jedino u agitacijske svrhe protiv onih činiteljima, koji nastoje i sila za brzo dovršenje rata. Ističu naime to, da centralne vlasti anektuju, da zahtijevaju odštete, te da će tako istupati protiv svakome, koji bi već sada htio s njima sklopiti mir. Iz toga pak zaključuju, da je potrebno ratovati dalje, i to tako dugo, dok Njemačka sama ne bude zahtijevali mir. Inače naravno suđe o ugovorima bukureštiki njemački časopisi a također njemački državni. Ti podižu uspjehe, koje su centralne vlasti izvoštile u Rumunjskoj, te podcrtavaju osobito onaj fakat, da je sada na istoku naša granica potpuno osigurana pred bilo kojom opasnošću. Rumunjska se je tim mirom survala, vele, na malu, zaduženu državicu balkansku bez značenja, koja ne će biti kadra više nikada da igra važniju ulogu. Morala je odstupiti Ugarskoj oko 5000 četvornih kilometara, malo napućenog područja, izgubila je Dobrudžu, izgubila je pristav i gospodarstvo na Dunavu, a još je k tomu mora da plati odštetu za štete, nanešene u Sedmogradskoj. Uspjeh je dakle, kažu, posve najviši... S kakvim su pak čuvstima dočekali taj mir u samoj Rumunjskoj? O tom još do sada nemamo vijesti. Nekoji Istovi međutim sami hoće da uhvate i opišu raspoloženje, koje će valjda tamo zavlada. Tako piše „Arbeiter-Zeitung“: „Taj mir nije sklopljen na temelju načela samoodređenja naroda, ne će pobuditi u Americi pouzdanje, da se iskreno priznajemo da stojimo u zmirovna načela Wilsonova. Gubitak Kystendže je za Rumunjsku najteži udarac. Razmjerno najviše dobiva iz mira s Rumunjskom Bugarska, ali ni Bugarska nije zadovoljna s riješenjem pitanja Dobrudže, jer će se o njoj morati još dogovarati s Turskom, koja zahtijeva bugarsko područje kod Drinopolja. Rumunjska će i nadalje ostati ogrčena proti nama, u četverosvezi prijete konfliktu radi rumunjskog plijena, radi Besarabije izazvan je konflikt između Rumunjske i Ukrajine. Bojimo se veoma, da će naša djeca morati činiti pokoru za to, što je izmedju Dunavom i Crnim morem bila stvorena mala Alzacija. Vlaška ostat će na svoje troškove opsjednuta od vojske centralnih sila. Isto će tako biti i s Moldavom. Željeznice, pošta, ležišta petroleja i tvornice u Rumunjskoj ostat će u rukama centralnih vlasti, u Rumunjskoj će ostati njemački vojnički sudovi, rumunjski uređi bit će podloženi njemačkim zapovjedništvima, bjegunci iz Vlaške ne će se smjeti povratiti u domovinu. Može se sumnjati, da li je bilo mudro, izabiti vlast, koja je bila tako izvoštjena. Tako dakle piše „Arbeiter-Zeitung“. „Bohemia“ pak se opet boji porasta Ugarske a osobito ojačanog upliva na naše gospodarske prilike. Kad bi se, veli, imali ostvariti gospodarski zahtjevi, izraženi u mirovnim ugovoru, ne bismo mi imali, veli, nikakvog uzroka za nekakvo osobito zadovoljstvo. Uostalom, završava „Venkov“, moramo očekivati, kako će se o miru izraziti delegacije i parlament, naravno, sastanu li se. Tamo će o mirovnim pogodbama biti moguće iznesti slobodno mišljenje.

Iz slavenskog svijeta.

Česi i Mađžari. Peštanski dopisnik „Venkov“ nastavlja razmatranja pod spomenutim naslovom. Dakle — mađžarsku metodu — saopćuje dopisnik — proti Česima zahtijeva mađžarska „demokracija“, čiju oholost ne nadvisuje nego ona nervoznost, koja spopada ljude s one strane Litve, začuju li ime „Čeh“. Da, Mađžar, koji načelno ne respektuje nikog, čini od nekog vremena nekakvu iznimku s Čehom, psihološki razlogi toga su jasni kao bijeli dan. Vaša solidarnost i vaša izravna i neustupna dosljednost pomaćuje im sve predstave o bojevima malenog naroda. Kod njih puzanje i politička beskarakternost, kod Vas politička čast pri jednoblavcu, pri strankama, u cijelom narodu. Kod njih kšefkovanje i zaradjivanje, u vašoj politici poštenje i čistoća; socijalno iskorišćivanje kod njih a kod vas uzajamnost svih socijalnih slojeva. Vaša sreća, da ste iz politike izopćili plemstvo, čija gospodarska i socijalna sebičnost donosi u narodna tjelesa raspad i razvraćenost. Vaša solidarnost i vaš demokratizam, a naša sve vaša ustrajnost i nepokolebivost u svojačkom pitanju, vaša „nek bude što hoće“ izvoštila vam to, čemu se nijeste nadali: slabo sakrivan ili uopće nesakrivan respekt kod onog naroda, koji inače nikoga ne respektuje — Mađžar jest bojoviti, ali samo proti slabima i onima, koji ustupuju; tako proti neorganizovanim Mađžarima i proti kukavicama u Beču. Prije dviju godina, dakle prije svibanjske rezolucije, izdao je član stranke nezavisnosti, dr. Kun, oveći raspravu o ratnim ciljevima mađžarstva. Kun je nekada bio pristaša poznatog E. Kovacza, koji je propagovao mađžarofilistvu kod Poljaka a tako i u Prugu. Tim je više zanimivo, da također on, dakle kao nekakav predstavnik „mirnijih“ Mađžara, označio kao najvažniji ratni cilj za Mađžare pripojenje Češke i Moravske njemačkoj državi. U četrdesetih godina prošlog vijeka govorilo se, da Mađžari ne mogu priznati Slovaca i Česima uvjete narodnog života, zato jer je ruska opasnost akutna a Mađžari moraju braniti Evropu protiv panrusizma; jednako, kad bi među Evropom i Rusijom bila od Rusije nezavisna Poljska, mogli bi Mađžari odstupiti od protičesko-slovačkog nastupa. God. 1916. i 1917. bila je Poljska već samostalna, dakle nezavisna od Rusije tada — narastao je mađžarski apetit sve do sjediljenja sa Njemačkom. — Tako se kombiniralo i govori o Česima u Pešti pred rezolucijom o Slovačima. Češko-slovačka politika Českog avaza podučila je Mađžare o tome; da tu nemaju protiv i uza sebe narodne primilivnih korupcija, nego narod, koji si je svijestan svoje snage i svoje zadaće na evropskom jugoistoku. Ne će proći ništa godina dana i gospoda Mađžari govorit će još mnogo mnogo skromnije, samo im treba neprestano vidjeti u karte. Tko se dađe zavesti od njih, jest izgubljen; tko je protiv njihovo papirnatoj političkoj municiji kadar postaviti živuću i neustupnu energiju, tomu će podleći. Mi to znademo već danas; dokora doznat će o toj svojoj sudbini također Mađžari. — Isti dopisnik javlja „Venkovu“ u dopisu sa Slovačka, povodom slovačkog manifesta: Slovačko dakle počinje govoriti. Govor je njegov miran ali strčan. Na mikulaškoj skupštini podan je temeljni uvjet po Českog rada, koji nastaje: bez dugog ugovaranja povedena je u jezgri i blivstvu koncentracija narodnih sila: demokratska inteligencija, školjanje i radništvo. Ostalo već ne će moći da je čla štiti, te će se popuniti koncentracija u potpunu narodnu reprezentaciju.

Iz Hrvatske. Hrvatski sabor opet zasijeda. Konačionarci natežu se s Starčevićancima a plešu se i Frankovci. Svi predbacuju jedan drugome, da radi protiv narodnog jedinstva a svi o sebi govore, da rade za narodno jedinstvo. Prava slika političke nesposobnosti, dizorganizacije, politike riječi i vječnih fraza. — U Zagrebu je ovih dana boravio češki socijalista dr. František Soukup. Sastao se u Zagrebu s nekim socijalistima i s nekim hrvatskim političarima. — Dne 11. svibnja umro je u Zagrebu u hotelu „Slovenec“ narodni zastupnik i hrvatski delegat na zajedničkom saboru Pero Krajinović, umirovljeni srpsko-pravoslavni paroh. Bile su mu 54 godine. „Hrvatska Rijec“ veli o njemu, da je bio čestit čovjek, po svojoj naravi opozicionalec, koji je od uvijek u borbi protiv nasilnih sistema širio opozicionalu misao medju Srbima. Vječna mu pamjat! — U hrvatskoj štampi opet nova kriza. Štrajk slagara nije još prestao osim u nekojim tiskarama, reć hi prema novinskim vijestima da i radništvo i poslodavci draže svojim zahtjevima jedan drugog do skrajnosti. U Zagrebu se ne štampa ni izlazi sada nikakva revija i ne izdaje se nikakva knjiga. Tomu se pridružuje ono, što mi ovdje još neprestano osjećamo, a i osjećat ćemo dokle god budemo zapostavljeni i dok bude nad nama vladao neprijateljski nam sistem — naime nestašica papira. „Hrvatska Rijec“ pozivlje već po bogzna koji puta mjerodavne faktore, da nešto učine za nabavu papira. Inače će morati prestati izlaziti novine a bit će također onemogućeno izdavati štampom bilo koji literarni rad. — Iz Zagreba ide na proslavu „Narodnog divača“ gradonačelnik dr. Stjepan Srkulj i nekoliko gradskih zastupnika. — U listovima, koji zastupaju pojedine, loše organizovane stranke u Hrvatskoj, vodi se sada polemika o novim izborima u Dečnicama i Novom.

Tamo nije sigurna pobjeda koaliciji, što se opaža iz nervoznog pisanja „Hrvatske Rijeci“ u tom smjeru. List spočituje Starčevićancima što kandiduju u Dečnicama tamošnjeg kotarskog suca, dr. Iv. Krnica. Brani se tu dapače i Česima. — Ništa nemamo, svagdje samo gnoj i blato!

Iz bivše ruske carevine. Bečka „Arbeiter-Zeitung“ donosi londonsku vijest, koja saopćuje dopis istorijske važnosti, koji je Trocki poslao Leninu pred svršetkom pregovaranja u Brestu-Litovskom. List glasi: „Mili V. Iliču: Nije moguće potpisati njihovog mira. Stvorili su već vladu na oko u Poljskoj, Litvi, Kuronskoj itd. te pregovaraju s njima o teritorijalnim odstupima, kaošto i o vojničkoj i poreznoj pogodbi, na temelju prava samoodređenja. Te su pokrajine prema njemačkom tumačenju već nezavisne države, koje su sklopile već također nekakve teritorijalne i druge pogodbe s Njemačkom na štetu Rusije. Postavljam danas usmeno dotična pitanja, koja isključuju svaku varku; sve je bilo stenografovano. Sjutra predlažem to pismeno. Moj je zaključak taj: Navijestiti svršetak rata i demobilizaciju, a da ne potpišemo mi ugovora. Proglasit ćemo, da ne možemo sudjelovati pri razbojničkom ratu niti pri razbojničkom miru. Poljsku, Litvu i Kuronsku predat ćemo sudbini. Odgovornost ostavljamo Njemačkoj. Nijemci ne će nas moći napasti, kad već dovršimo rat. U svakom će slučaju biti Njemačkoj teško glede na njezine unutarnje prilike, da nas napadne. Scheidemannov je puk prihvatio rezoluciju, u kojoj je proglasio, da će prekinuti sve odnose s vladom, postavi li aneksionističke zahtjeve prema revolucionarnoj Rusiji. „Berliner Tageblatt“ i „Vossische Zeitung“ zahtjeva sporazumak s Rusijom uz sve okolnosti a također centrim podupire sporazum. U štampi se započinje polemika o vodstvu rata na zapadu. Proglasit ćemo svršetak rata, ali ne ćemo potpisati nikakvih mirovnih ugovora. Njemačka ne će biti kadra da poduzme proti nama ofenzivu. Obrambeni rat! Napadnu li nas, ne će biti naša situacija gora, nego li je sada, kad nas okrivljuju, da radimo na mlg Engleske i Wilsona. Možemo pregovaranje protezati dva, tri, četiri dana, onda ih moramo prekinuti. Ne vidim nikakvog riješenja, do li to. Tisne ti ruku Trocki.“ Kako se sve to onda jedno dovršilo? Trocki je ipak previše vjerovao njemačkoj socijalnoj demokraciji, a premalo poznavao — Nijemce!

Domaće vijesti.

Za fond „Hrvatskog Lista“ darovao je I. M. prigodom svog imendana K 20.—, a Mate Poša položilo je u istu svrhu K 5.—. Ukupno K 25.—. Uprava se lista darovateljima najsrdacnije zahvaljuje.

Za Krekov spomenik sabrala se u Roču i u selu Nugli prigodom objavljenja izjave za jugoslavensku deklaraciju svota od K 45.—. Darovateljima srdačna hvala! Svota dostavit će se odboru za Krekov spomenik u Ljubljani.

Milodari za hrvatsku srednju školu u Puli. Prigodom proglašenja izjave za jugoslavensku državu, koja se imade učinili ostvarenjem bečke svibanjske deklaracije Jugoslavenskoga kluba sabrano je u Roču i u selu Nugli za našu srednju školu K 45.—; Poša Mate polaže u istu svrhu K 5.—; U društvu željezničara, sakupljenih u hotelu „Veletit“ u Pazinu, sabrano je u proslavu 4. krvavog maja za hrvatsku srednju školu u Puli K 22.—. Darovaše: Po K 10.—: hotelrka gospođa I. Zović; po K 2: Leopold Satran, Motika, Josip Lavdac, Franjo Lulek, L. Gržetić; po K 1: A. Benda, Fr. Tonkili. Medicinar Miroslav Gradišnik šalje nam iz Beča K 270.—, sakupljenih medju drugovima, jugoslavenskim akademičarima, koji su pod geslom „Prosvjetom k slobodi“ svi rado dali koji prinos za svoju ugroženu braću u Istri. Budući da su potpisali na sabirnom arku većinomom nečitljivi, to tek mimogred spominjemo, da se medju darovateljima nalaze djaci iz svih krajeva široke Jugoslavije i pripadnici svih trih plemena jugoslavenskog naroda. (Prof. N. Žic, M. Popović, Vera Škarica, Tripalo Joško, Zlatko Žagar, Lena Ujević, Ljuba Rakić, Matanić, Gradišnik, Županić, Kordić, Kovačević, Pospisil, Margita Mladinec, Petar Barbić, Luka Maslač, Leonardo Rogić, Ante Corić, Fran Salaj, Buljan Petar i mnogi drugi.) Našim mladim nadobudnim ljudima srdačna hvala, a sabiraču, koji nam je već nekoliko prinosna poslao, kličemo: Živio! — Josip Ružić, c. k. r. polaže u istu plemenitu svrhu prinos — zaslužbu za 4 sata službe K 160.—. — Josip Krajcer daruje u istu svrhu dobivenu svotu od K 320, za održanu osam-satnu službu u „Politeama Ciscutti“. — Prigodom vjenčanja Ivana Radoševića sa dražesnom gospodjicom Pravdoslavom Kirac i Luke Lazarića sa milolikom gospodjicom Marijom Buić u Medulinu sakupljeno je po Luci Radošević i Ani Buić K 6920. Mladencima bilo u stotinu dobrih časa. Evala kićenim svatovima. Množili se oni, koji će slijediti ljepi primjer, pun požrtvovnosti i iskrene odanosti prema narodu i narodnoj budućnosti! — Ukupno K 416.—, zadnji iskaz K 56.612.51, sveukupno K 57.028.51. — Svota se množi i stupa-polagano, veoma polagano. Opaža se, da je glavno-vrelo prinosna presahnulo! Oni koji mogu dati i koji

Konac radničke stavke u Gracu. „Tagespost“ javlja, da je 13. t. mj. svršila u Gracu stavka, koja je nekoliko dana trajala u obratima gradačke kovinarske industrije. Na sastanku, što se održavao 12. t. mj. pritužili su se nekoi radnici protiv toga, što ih se činilo stavkati pod izlikom, e da se također u Beču stavka. Drugi su se radnici pritužili nad povjerenicima radi njihove tobožnje popustljivosti. Sada se opet radi u svim gradačkim poduzećima.

Iz jednog govora njemačkog političara i odvjetnika, 12. svibnja održavao se u Mariboru pod vedrim nebom opet jedan „Volkstag“. Na toj skupštini govorili dr. Schmiderer i prof. dr. Edgar Meyer — rođeni Nijemci — doduše svenjemački i u pretjerano nacionalističko-imperijalističkom smislu, ali inače pristojno, a to znači bez denuncijacija, bez klevetanja osoba iz protivničkog tabora prostim lažima. Zato su se baš u tom smislu odlikovali gosp. dr. Ambroschitz (I) i odvjetnik dr. Ernst Mravlag (II). Da čujemo, što je ovaj petenji kazao na tom znamenitom „Volkstagu“. „Što je svrha našega današnjega sastanka?“ zaviknuo je govornik narodu. „Svrha je tog današnjega sastanka glasni prosvjed protiv uništenja monarhije i protiv razkomadanju zemalja. Početkom mobilizacije dovedeni bijahu čitavi lanci veleizdajnika na vodećim mjestima; ali nije trajalo dugo i bili su opet slobodni i sada dižu svoje glasove bezobraznije negoli ikada prije. Češke pukovnije, 11 na broju, prebjeгоše k neprijatelju. Naše njemačke su pukovnije morale to platiti svojom krvlju. Od potpisivanja ratnog zajma uzdržali su se narodi na sjeveru i na jugu monarhije i 90 posto sviju ratnih zajmova potpisali su Nijemci. Moglo bi se pomisliti, da će vlada nastupiti oštro protiv toga; ali njezin je odgovor bila amnestija, za koju je ona odgovorna. Obećala je dapače, da će uzeti u obzir sve više rastuće zahtjeve Slavena. Biskup Jeglič (dućotrajni povic!) pozvao je svoje svećenstvo, neka ustaje u prilog jugoslavenske države i za uništenje monarhije; zahtjevi narodnog zastupnika Korosčan slažu se već sa srpsko-jugoslavenskom krfskom deklaracijom. (Burni povic! puji i medijupoklic! Takav bi se čovjek morao objestiti!) A u Zagrebu je izjavio, da pitanje dinastije u jugoslavenskoj državi, koja se ima stvoriti, nije još riješeno. Po svoj će se prilici pozvati Karadjordjeviće“. Za tim je dr. Mravlag govorio o veleizdajniku Pivku, koji je prije rata igrao vodeću ulogu u Mariboru te je istaknuo, da se junaštvo Slovenaca, koje u ostalom priznaje, mora pripisati činjenici, da taj narod nije bio još tako otrovan, kao što su Česi. Za tim je govorio o žalosnim prelambenim pitanjima medju njemačkim narodom te je kazao, da Nijemci ginuju radi toga, što vlada nije preotela ništa kranjskim Slovencima i Česima. Končno je napao ministara-predsjednika dra. Seidlera te pozvao narod neka se junački drži, dok dobije njemački državni jezik. (Die deutsche Staatsprache muß heraus!) — Tako je govorio dr. Mravlag (tužna mu majka!). Pravi Nijemci su se stidjeli govoriti na ovakav način. Ali poturica ne poznaje stida. Svaki tumač k gorajim glupim lažima je suvišan. Zanimivo je samo jedno: Tako smijli da govore Nijemci u doba, kad je Seidler proglasio mjere protiv jugoslavenske agitacije i našeo: Gleiches Recht für alle!

Pazor putnici! One, koji putuju u Tirolsku, upozoravam na veliku opasnost, što im tamo prijeti: u Tiroli vlada „eksplozivno raspoloženje“. Tako je barem prema „Grazer Tagblattu“ javio prof. dr. Edgar Meyer na mariborskom Volkstagu. Dinamit, ekrasit... sve to nije ništa, samo da ova bomba ne eksplodira!

Zlatne riječi — naturalmente — samo za Nijemce. Na mariborskom se Volkstagu prilivata dugoljasta rezolucija, koja tik pred pjevanjem austrijske himne „Die Wacht am Rhein“ veli: „Bude li njemački narod izgubio svaku nadu, e će se taj sistem promisliti, može si odabrati i druge puteve, koji će osigurati njegovu budućnost. Vjernost za vjernost! Vjernost mora biti uzajamna, jer inače gubi obvezatnost za onaj dio, što je bio izdan“. Ova je vjernost njemački patent!

Izborna reforma u Pruskoj. Izborna reforma u Pruskoj dijeli zadbnu mizdžarake saotre. Tu i tamo imade vlada ovlaštenje, da raspusti kuću, a tu i tamo se ne raspisat tu kuću, već se sve više nastoji da se postigne približenje sa najkonzervativnijom strankom, koja hoće da sprječava izbornu reformu. Vlade stoje navodno na stanovištu izborne reforme; u istini stoje na stanovištu konservativaca sa jedinom razlikom, da ovi su protivni i svakoj formalnoj promjeni izbornog reda, dok vlada nastoji vječitim kompromisnim predlozima u prilog konzervativaca da što više imanj demokratsku vrijednost izborne reforme. Vidi se, da su vlada i Junkeri u Pruskoj a Tisza i Wekerle u Ugarskoj svrake, što si neće isključivati oči. „Berliner Tageblatt“ donosi iz veoma autoritativne strane sljedeću vijest, koja dokazuje, kako maio ozbiljno uzima pruska vlada svoju zadaću, da provede izbornu reformu. Izborna je reforma bila — kako je poznato — otklonjena u prvom i u drugom čitanju. A sada će biti otklonjena i u trećem čitanju. „Vlada je uvjeren, piše imzovani list, da će izborna reforma biti otklonjena i u trećem čitanju. Kako je bilo već javljeno, izjavit će ministar-predsjednik, čim pada odluka, da ima punomoć u rukama za raspust kuće. Unatoč tome predložit će izbornu reformu gospodskoj kući u nadi, da će tamo naći uz izvjesna „Jam-

stva“ ipak većinu. U obliku gospodske kuće vratila bi se izborna reforma onda u drugu komoru; a bude li također u tom obliku otklonjena, raspustit će vlada zastupničku kuću“. Gospodjska kuća imade da spasi dakle „demokratsku“ izbornu red: To se može zamisliti samo u Pruskoj. Bilo bi loto, kao da bi zatražili od našega Fürst Fürstenberga, neka nam prikoji demokratsku izbornu reformu. Njemački socijalni demokratski dobili su ono, što su svojom dvoimnom politikom zaslužili. Želimo li dobru zabavu uz „demokratsku“ izbornu red“, što će im pokloniti pruska gospodska kuća.

Prosvjeta.

„Hrvatska biblioteka“ u Ženevi. „Hrvatska Riječ“ javlja iz Berna: Kako su već neke naše novine javile, izlazi u Ženevi „Hrvatska biblioteka“, na francuskom, njemačkom, engleskom, talijanskom i hrvatskom jeziku. Ovih dana izašla je opet jedna sveska na njemačkom jeziku pod naslovom „Die Südslaven der Monarchie, ihre Lage und ihre Forderungen“, a donosi potpuni govor Istarskog narodnog zastupnika prof. Vjekoslava Spinčića, držau u bečkom parlamentu 7. veljače 1918. prema stenografskom zapisniku.

Novi kulturni život u Hrvatskoj. Stjepan Radić, vodja i organizator seljačke stranke, jedan od najizobrazjenijih današnjih Hrvata i ako politički mrtva ličnost, podaje u praškom agrarnom „Venkovu“ sliku o današnjem kulturnom i političkom životu u Hrvatskoj (Stjepan Radić jest autor češke gramatike za Hrvate i veoma uspjelog djela „Češki narod“). U svojem dopisu u „Venkovu“ veli: Literaturni je proizvod u Hrvatskoj još prije rata bio veoma ubogi. Knjiga se štampalo malo, valjda ni stoti dio, što u Češkoj. Prevodna je književnost bila izravno bijedna, jer su i slavenske stvari, osobito ruske, bile prevadljane iz njemačkog. Starih je revija nestalo, ili su okržljavile, politički su časopisi uz jednu iznimku jedino životarili. Tijekom rata nastalo je u svemu tomu spomena vrijedno poboljšanje. Sada izlazi u Zagrebu cijela vrsta knjižnica (biblioteka). Zabavna biblioteka pod uredništvom prof. Andrića dosegla je upravo stotl svezak, a jest u njoj izbor — od vremena do vremena veoma sretan — iz vancijelev evropske literature. Iz češke literature izašla je Zeyerova „Sestra Paskalina“; „Tereza Manfredi“, Blago u vrtu cvijetajućih breskava“, Karla Sezime „Passiflora“ a sad će izaći „Priča maja“ (češki „Polodčka máje) od Vilima Mrátky. Inače je osim nekoliko prevoda poljskih i ruskih te dvaju svezaka njemačkih sa slavenskim sadržajem („Vjeročka i Asbein“) sve ostalo iz francuske, skandinavske, talijanske i engleske. Auktori su svi savremeni. — „Moderna biblioteka“, koja je naprotiv toga izdavana po socijalistima (dosad 50 svezaka) neguje većim dijelom rusku i francusku literaturu klasičkog revolucionarnog značaja. — „Humoristička knjižnica“ (dosad preko 100 male-nih svezaka) izdaje većim dijelom izvorna djela hrvatska (tu su izašle također Gogoljeve „Mrtve duše“ i kao izvanredno izdanje Archabašev „Sanjin“). — Izdavaatelj Gjurgjević izdaje djelomično latiničom djelomično cirilicom „Odobranu biblioteku“ (u Sarajevu) nešto izvornih a nešto ruskih i skandinavskih prevodnih dijela. — Prof. Vodnik i Društvo hrvatskih književnika izdaje najbolje savremene i starije hrvatske auctore. Nekoliko privatnih izdavača (Ceh Merhaut u Zagrebu i Vošicky u Koprivnici) izdaju također lijepa djela, većinomna češka. Najizabranije knjige za mladež izdaje izdavač Breyer u Zagrebu. K tomu se lijepo pripojuje cijela vrsta revija, izmedju kojih se najviše ističe „Hrvatska Njiva“, „Književni Jug“ i „Ženski svijet“ svojim jugoslavenskim nacionalizmom i socijalnim shvaćanjem života.

Sjetite se naše požrtvovne „Družbe sv. Cirila i Metoda“.

Dobrosviti. Uz neprekinutu glazbu i neprestano klicanje naroda pomiče se povorka naokolo; svaki njen odio izazivlje burnu slavu u stanu iznad kamena. Od povorke se odijelili i stupili do četverougla na gradilištu dostojanstvenici, koji su pozvani na svečanost, zbor za gradnju narodnog kazališta, općinska zastupstva (karlinsko, smihovsko, višegradsko i praško), dugi niz dama i družica, kojih polovina bijaše u svečanoj, veličajnoj istorijskoj nošnji, polovina u skupocijenim modernim haljinama, poslanici, slavenski gostovi, profesori visokih škola, zapovjednici oružanih praških zborova, redarstveni ravnatelj i ostali pozvani gostovi. Već se napunilo gradilište svečanostnim funkcionarima, već su zakrčile krasne družice sa Hane ovjenčani temeljni kamen i dolaze pjevačka društva, istupaju brzim korakom na svoju tribunu, neprestano uspinje po obali gore njihova struja kao beskonačna morska zrnja, zastava za zastavom stupa gore i reda se jedan do drugoga pri zidovima malog kazališta, ali ogremna tribuna još se ne će da napuni, neprestano tička se povorka pjevača sa zastavama gore, da gi boce dolje prolaze stvri. Napokon se tribuna napunila, ali svečana povorka još se uvijek i dugo još okoplja oko gradilišta. Ali vrijeme je već po-

skočilo, mora se povorka dakle zaustaviti, da se može pristupiti k obredu. Kad je temeljna listina bila opskrbljena svim potpisima, pristupuje dr. Sladkovsky i snažnim zvučnim glasom kliče sakupljenim hiljadama: „Potpisana jest temeljna listina velikog narodnog kazališta. Svi ste tomu svjedoci! Potpisana jest!“ (Burno „Slava!“ i „Na zdari!“) Listina se postavlja u okovanu škrinjicu, kamo se slože ujedno s njom također svečanostna brošura, kamencići sa tamnice Husove, poslani iz Kostnice, brojevi pojedinih čeških časopisa, različite vrste papirnatih i kovanih novaca. Tajnik kazališnog zbora, dr. Julius Gregr naviješta na to sakupljenoj mnoštvu: Temeljna je listina čvrsto uložena u ovu škrinjicu i polaže se u temeljni kamen, neka se sačuva na vječnu uspomenu“. Opet je zahučio vazduh gromovitim klicanjem slave, a kad je narod umuknuo, zatitrala je iz ustiju oduševljenih pjevača po Karulu Šeboru složena velika himna. Iz početka tiho i nježno izviru harmonički njeni zvuci, kao da se otvara zemlja, kao da iz dubina zaboravljenih grobova u veličanstvenoj himni istupuju duhovi pradjedova, onda snažnije i snažnije razliježe se tisućzvučna melodija, već zvuči punoin snagom nad nama pjev, koji obuhvaća

Mali oglasnik
KINO CRVENOG KRIŽA : Kino „IDEAL“ :
 Ulica Sergija broj 34.
 Današnji raspored
Prokletstvo zlata
 kulturni film u 5 čina sa Bernd Alder.
 Početak: 2:30, 4:20 i 6:10.
 Ulazne cijene za ovaj film: I. mjesto K1:60; II. mjesto 80h.
 Ući se može kod svake alike.
 Ravnateljstvo si pridržuje pravo promijeniti raspored.
 Traži se
 itelj ili učiteljica hrvatskog jezika za jednog gospodina. Javiti se kod uprave lista.

Danas u četvrtak
Caio Julius Caesar
 sa prologom i pet čin- (II. dio).
 Predstava traje sat i pol
 Ulazne cijene za ove predstave: Rezervirana mjesta K 1:60, I. mjesto K 1:40, II. mjesto K —50.
 Sutra I. dio.
U trgovini pokušava, Fil. Barbačić,
 u Sišanskoj ulici, prodaje se nove prispjelo pokušatvo.

Jedini hrvatski osiguravajući zavod
„CROATIA“
 osiguravajuća zadruga u Zagrebu.
 Utemeljena godine 1884.
SREPSNIJICA : Zagreb, u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice. Podružnice i glavna zastupstva: **OSIJEK, SARAJEVO i TRST.**
 Zavodska imovina : K 5.167.276:64
 Isplaćene odštete : K 7.729.996:96
 Ova domaći zavod prima u povoljne uvjete sljedeće vrste osiguranja:
I. Protiv šteta od požara:
 1. Osiguranja zgrada (kuća, gospodarskih zgrada, tvorniča industrijalnih poduzeća).
 2. Osiguranja pokretalna (pokuštva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, itd.).
 3. Osiguranja poljskih plodina (žita, sijena itd.).
II. Staklenih ploča protiv razlupanja.
III. Na ljudski život:
 a) Osiguranja glavnića za slučaj doživljaja i smrti.
 b) Osiguranja miraza.
 c) Osiguranja životnih renta.

Zaštitni omoti za crvene ili bijele legitimacije
 mogu se kupiti u trgovini papira tvrtke Jos. Krmpotić (trg Custoza 1 i ulica Fran Ferdinand 3).

naše misli i propucuje u svježu lagodnu pjesmu, iza koje slijedi opet zvučna pobjedonosna himna, kao da se u jedan k nebu se dižući zvuk spojili glasovi cijelog naroda...
 Iza toga je slijedio veličanstven govor dr. Karla Sladkovskog; na to su pojedini vodje i zastupnici naroda izrekli svoju riječ. Da spomenemo samo izreku grofa Ciama Martinica, predsjednika češkog muzeja! U imenu muzeja kraljevstva češko pristupam sa bratskim pozdravom i čestitkom, e bi narod češki kao pri tom poduzeću, tako i pri cijelom djelu i zadaći svojoj, gradeći na temelju prošlosti, prebrodilo zapreke sadašnjosti i domogao se sretno budućnosti! Pjevajući narodne pjesme razišlo se na mnoštvo. Po podne se održavao na Letni niz igara i veselica. Narod se radovao. Svagdje samo veselje, svagdje bratstvo, svagdje bezbrižna, srdačna zabava.
 Dan se završio svečanom predstavom u novogradskom kazalištu, gdje se igralo „Libušino proćanstvo“ od Josipa Jurja Kolara sa glazbom od Bedřicha Smetane. Zatim je provedeno prvi puta, Smetanovo remekdjelo opera „Dalibor“.
 Tako je bilo u Pragu pred 50 godina.